

Vliegbewegingen

Visdief (juвениel)

Grote mantelmeeuw

Kokmeeuw

Foto's van Jan Westerhof, november 2021

Kornoelje

Voorjaar 2022 - Nummer 78

ivn natuur
educatie
Vries

Schoonebekers op de Welterberg, 23 maart, 19°C

Kwartels

Kwartels leven een verborgen leven in ruige graslanden, graan- of bieten akkers, lucerneveldjes ed. Ze zijn klein (16–18 cm) en ze zoeken net als scharrelende kippetjes naar voedsel. Het zijn (net als kippen) echte alleseters. Naast zaden en allerlei plantendelen eten ze ook kevers, mieren, sprinkhanen, spinnen en wormen.

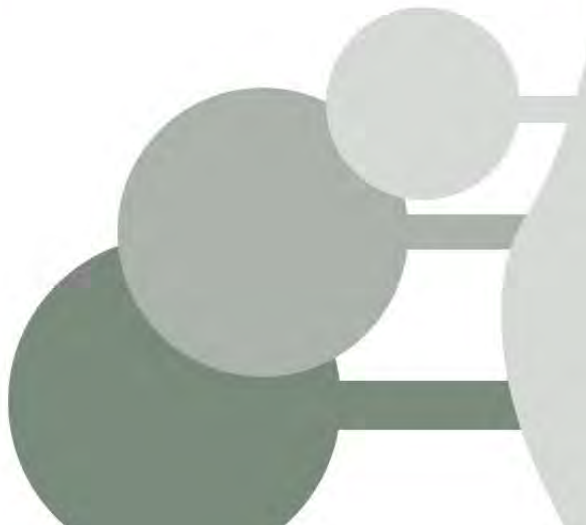
In ons land komen kwartels alleen van mei tot augustus voor. Men schat dat er dan ongeveer 3000-3500 broedparen zijn. De meerderheid van de Nederlandse Kwartels overwintert in Afrika (de Sahel), alhoewel sommige ook in Zuid-Europa blijven steken, en een enkeling zelfs in Duitsland of Nederland.

In juli vorig jaar stond ik in de polder met een landbouwer te praten. Hij liet me op zijn telefoon een filmpje zien van een vogel die zijn dochter de middag ervoor gemaakt had en vroeg of ik de vogel herkende. De vogel was een Kwartel en het filmpje was gemaakt in een veldje uien waarlangs we stonden te praten. Nu maken kwartels een nogal kenmerkend geluid en terwijl we stonden te praten hoorde ik de kwartel roepen. Na even zoeken vonden we hem, hij stond een meter of 50 verderop in een grasstrook te roepen. Je begrijpt dat het gesprek snel over was en ik mijn kans greep om er wat foto's van te maken.

Jan Westerhof

Inhoud

Voorwoord	3
Een houtwal bij de Groningerstraat	5
2022: Het jaar van de merel	8
De das rondom Vries	11
Van het bestuur: vergunning voor autorally	17
Katten in de nacht	19
Natuurmoment: kraanvogels	22
Wat groeit er op het dak?	24
Een interview met Kim Veenman	31
Van rotsduif naar stadsduif	34
Erik van Ommen	37
Jaarverslag van de vogelwerkgroep 2021	38
Activiteitenprogramma 2022	42
Colofon	44

hoveniersbedrijf
Sander Bosch bv
mobiel: (06) 51 31 64 62

postadres
Postbus 47
9480 AA Vries

tel. (0592) 54 20 69
fax (0592) 54 43 24

Assen
Ketellapperstraat 57
9403 VS Assen

info@sander-bosch.nl
www.Sander-Bosch.nl

Voorwoord

Arwen, Barra, Corrie, Dudley, Eunice en Franklin. De stormnamen van dit seizoen. De top drie in onze omgeving viel binnen 6 dagen. En nu we maken ons op voor Gladys, maar die zal wel met een sisser aflopen. Ons nationale weerinstituut, het KNMI, weet dat deze verschijnselen niet een gevolg zijn van klimaatverandering. De cijfers wijzen dat nog niet uit.

Anders zit het met de regenval. Al jaren zien we stortbuien die voor overlast zorgen. Soms over een groot gebied, zoals in België/Nederland/Duitsland midden vorig jaar. Onlangs waren wij in het noorden van het land aan de beurt. Het Ir. Woudagemaal in Lemmer moest weer aan het werk. Deze regenval is wel onderdeel van de klimaattrend. Velen van ons herinneren zich de regenval in oktober 1998. Het Groninger Museum kreeg natte voeten, het Martiniziekenhuis werd ontruimd, de Onnerpolder ging onder water, Koningin Beatrix bezocht Meppel. Deze ervaring, maar ook andere -want het gaat immers om het klimaat-leidden tot plannen onder de noemer 'Ruimte voor water.' In onze omgeving zie je dat onder meer terug in de vorm van De Onlanden (www.deonlanden.nl), in de (veranderde) loop van de Hunze, waarover Geert de Vries ons informeerde afgelopen jaar. En ook in het stroomdal van de Drentsche Aa. En het is allemaal niet genoeg. Afgelopen jaren is gewerkt aan aanleg van het gebied Tussenwater (www.drentslandschap.nl/natuurgebied/tussenwater) en de capaciteit van De Onlanden wordt vergroot.

Waterberging en woonbestemming gaan niet goed samen. Maar de combinatie waterberging en natuurontwikkeling werkt wel. Afwisseling van perioden van meer en minder water werkt diversiteit in de hand. De gebieden worden voor planten en dieren meer bruikbaar. De bever en de otter zijn terug, de zeearend nestelt in de omgeving, om maar een paar voorbeelden te noemen. Elk van genoemde gebieden is een bezoek meer dan waard.

Niet alleen de overheid heeft een taak. Het is goed om ook zelf na te denken over onze 'voetafdruk'. Hoe kunnen wij, ieder voor zich en met elkaar in diverse verbanden, naar eigen vermogen een bijdrage leveren aan dit aspect van onze wereld? Dat is een uitdaging.

Peter Kwast

Van de redactie

Een nieuwe lente – een nieuw jasje voor Kornoelje

Een omslag waar elke keer nieuwe foto's op komen, maar waar altijd plaats blijft voor de Kornoelje, de Zweedse Kornoelje, dat zeldzame plantje dat ons in de ijsijd is toegeschoven en waarvan de Zeijer Strubben de meest zuidelijke vindplaats in Europa is. Toch een bijzonder natuursymbool voor een bijzondere natuurvereniging. En, misschien nog wel belangrijker, in het vervolg plaatsen we alle foto's in kleur! Om financiële redenen was dat tot nu toe niet mogelijk. Maar het is ons gelukt om voor dezelfde prijs nu twee keer per jaar onze Kornoelje in fullcolour te laten printen. Dat is goed nieuws voor al die geweldige natuurfotografen in ons ledenbestand, die ons elke editie weer met prachtige foto's bestoken die bijna allemaal gewoon in onze eigen prachtige omgeving worden gemaakt. Ga zo door!

We wensen u veel lees- en kijkplezier.

Heim, Ina, Joke

HAIRCORNER
NEWLOOK

Brinkstraat 7 | Tel.: 0592 - 543587

Een houtwal bij de Groningerstraat

Tekst en foto: Wicher Jansen

De meeste dagen fiets ik wel een keer langs de Groningerstraat richting De Punt. Het landschap direct ten noorden van Vries is meestal aangenaam. Ondanks de ruilverkaveling is er nog iets wat het landschap aardig maakt. Er zijn nog resten van een paar houtwallen en dat geeft net wat coulisselandschap. Het is duidelijk dat, mochten die wegvallen, er dan een cultuursteppe ontstaat met rechte weilanden en rechte sloten. Je zou die houtwallen willen beschermen. Nu streven boeren soms naar grotere percelen en dan lopen de houtwallen meestal gevaar. Ik kreeg het idee te bekijken of ik aan het behoud van houtwallen iets kon doen.

De vraag is, wat zou je eraan kunnen doen. Je kunt natuurlijk hopen dat de postcodeloterij je rijk maakt en dat je dan percelen grond koopt met een houtwal of dat je er dan zelf houtwallen op gaat zetten. Maar ja, wachten op de postcodeloterij leidt niet direct tot resultaten.

Ik zag nog niet meteen hoe we hier iets nuttigs konden doen. Maar één houtwal die ik zag, maakte een erg afgekloven indruk en ik kwam er bijna alle dagen langs. Een deel was al helemaal verdwenen, daar groeiden alleen nog wat bramen. Een eik was grotendeels dood, van een andere resteerde alleen nog een stomp. De struikenlaag was onregelmatig en leek ten dele ook te ontbreken (behalve de bramen dan). En als de houtwal helemaal weg zou vallen, wat alleen maar een kwestie van tijd leek, dan was de grote groene vlakte weer een stap dichterbij.

De houtwal was de grens tussen twee percelen. Het noordelijke perceel bleek van de stichting Het Landgoed Bosch en Vaart en maakt deel uit van het zgn. overland van Bosch en Vaart, dat in samenwerking met HDL (Het Drents Landschap) beheerd wordt. Ik heb de eigenaren van het noordelijke perceel voorgesteld dat we zouden proberen iets aan de verbetering van de houtwal te gaan doen. Dat vonden ze een goed idee. We hebben toen via het kadaster ook uitgezocht wie de eigenaar van het zuidelijke perceel was. Die eigenaar vond het

ook een goed idee, maar ik moest het wel eerst met de pachter bespreken. We bleken goed tot overeenstemming te kunnen komen. Het plan kon doorgaan.

Nu kun je als voorbijganger wel denken dat je wilt dat er iets gebeurt, maar van het repareren van een houtwal van meer dan honderd meter had ik geen benul. Beheerder van het noordelijke perceel was dus HDL. Zij bleken na een gesprek de kennis en de middelen te hebben om de klus uit te voeren. Een geveer deed daartoe een stevige gift aan HDL.

Eerst moesten de koeien het weiland uit zijn en begin november was dat zover. Ik ben met de beheerder van HDL daarna de houtwal langs gelopen en toen hebben we de problemen bekeken. Die konden we nog niet allemaal zien: de bramen waren overvloedig. Waar de houtwal gedeeltelijk leek te zijn verdwenen was ook de wal vrijwel afwezig. Ook was zichtbaar dat één van de andere grote eiken ook forse schade aan bast en stamhout had, zonder dat deze eik er echt onder leek te lijden.

We besloten eerst de afrastering aan de noordkant weg te halen en de bramen weg te klepelen. Toen zagen we meer. Lokaal waren er concentraties keien en ook leek er puin gestort te zijn. Oude resten prikkeldraad zaten op onverwachte plekken. Diverse delen van de struikenlaag waren ernstig scheefgegroeid. Besloten werd nieuwe grond op te brengen om het wallichaam te versterken,

minder geslaagde groeisel uit de struikenlaag fors in te snoeien en daarna stevig nieuw in te planten. De grotendeels dode eik lieten we staan voor de schimmels, de insecten en de spechten.

De opdracht hiervoor ging naar een hovenier uit Loon die meer voor HDL werkt. Deze heeft eerst de ongewenste groei afgezaagd en versnipperd. Daarna hebben we een stukje van de beek die hier vroeger liep, gereconstrueerd en met de uitgekomen grond de wal op diverse plekken opgehoogd.

Tot slot werden er 5 jonge eiken en flink wat bosplantsoen gepoot. We wachten nu op een mooi voorjaar zodat we kunnen zien hoe al dat pootgoed uit gaat lopen en over een jaar of twee de houtwal er aanzienlijk beter bijstaat dan in 2021.

Het wordt best spannend! Krijgen we een kurkdroge zomer en moeten we gaan water geven (oef!!)? Moet het poten in de herfst opnieuw gebeuren omdat het pootgoed het niet getrokken heeft? Wordt alles in een recordtijd overwoekerd door de bramen?

Maar één ding weet ik nu zeker: als je er iets aan doet, kun je (soms) wat bereiken. En als je dat niet doet, bereik je niets. Er vragen natuurlijk meer houtwallen om aandacht. Misschien is het mogelijk er één van een boer te kopen voordat hij verloren gaat. Misschien kun je een boer betalen om een houtwal voor je intact te laten, de boer heeft dan als product niet nog een beetje extra melk of aardappels, maar hij produceert houtwal. En misschien kunnen we zo zelfs nieuwe houtwallen aanleggen. Maar vanzelf zal het niet gaan en helemaal zonder geld ook niet. Mocht iemand dit aardig lijken, dan mag hij/zij gerust met mij komen praten. Het IVN weet mij te vinden. <<

2022 | Het jaar van de merel

inclusief resultaat nationale vogeltelling

Tekst: Ina Maring

Foto's: Jakob Keun

Dit jaar is niet voor niets uitgeroepen tot Jaar van de Merel. Uit cijfers van de Vogelbescherming en SOVON Vogelonderzoek blijkt dat het aantal merels in Nederland de afgelopen jaren met 30 procent is gedaald.

In 2016 was er onverwacht het zogenoemde usutuvirus, dat door muggen wordt overgedragen en dodelijk kan zijn voor merels. Maar dat virus lijkt de laatste paar jaren uitgewoed of verdwenen. Toch bleef het aantal merels in de jaren daarna afnemen. Maar nu is er gelukkig een licht herstel waarneembaar: bij de nationale vogeltelling in januari jongstleden is met een nipte meerderheid ten opzichte van de pimpelmees, de merel opgeschoven van de vierde naar de derde plaats.

‘De achteruitgang van de merel komt in ieder geval niet door de vogelgriep, want die heeft geen effect op zangvogels’, zei vogelbeschermmer Van Beusekom in het radioprogramma De Ochtend van 4. ‘Het kan ook komen door klimaatverandering en de droge zomers van de laatste jaren’, aldus Van Beusekom. ‘De merel eet wormen en die floreren juist in een vochtige bodem en ‘zoete’ gazons. Wat dat betreft waren we heel benieuwd naar de resultaten van deze telling, omdat het afgelopen zomer juist behoorlijk nat was.’ De komende jaren zal meer onderzoek nodig zijn om helder te krijgen waardoor de daling in het aantal is veroorzaakt, maar waarschijnlijk zijn verschillende factoren van invloed.

Groene tuin

Al jaren wordt er aandacht besteed aan het ‘ont-tegelen’ van tuinen. Als belangrijke reden wordt genoemd: de afwatering. Nog belangrijker is dat keurig nette opgeruimde en betegelde tuinen eigenlijk onvoldoende geschikt zijn voor vogels, vele insecten en andere dieren.

Arda van der Lee van Landschapsbeheer Flevoland geeft aan dat, naast de tegels, ook houten schuttingen op een betonnen onderkant zouden moeten verdwijnen. 'Met een haag zijn de tuinen een beter leefgebied voor de vogels. En laat alsjeblieft op verschillende plekken het blad liggen, daar zitten insecten, spinnetjes en wormen onder en dat biedt voedsel aan de vogels, vooral aan de merel die niets liever doet dan in dat blad zijn kostje bij elkaar te scharrelen'. Zij wijst erop dat tuinen tegenwoordig heel belangrijk zijn voor vogels, zeker in de buurt van landbouwgebieden. 'Het is vaak intensieve landbouw', zegt ze. 'Denk

aan grasland, 'groen asfalt' met alleen maar eiwitrijk gras, waar geen plaats is voor kruiden en bloemen. Daar is voor vogels bijna niets te halen.'

Niet de grootte van de tuin, maar vooral de bloemen en planten die erin staan, maken het verschil voor insecten, vogels, vlinders en ander leven, zo blijkt ook weer uit recent Engels onderzoek.

'Die zingende merel, waarmee het de laatste jaren steeds slechter gaat, wil toch iedereen blijven horen?', zegt Maarten Bruns, van IVN Natuureducatie. Hij geeft aan dat vrijwel iedereen iets kan doen voor de natuur, ook al heb je een piepkleine tuin of alleen maar een balkon. 'Geef deze vogels een plekje om zich veilig te voelen, om voedsel te vinden, zich voort te kunnen planten en zorg voor iets aanvullends te eten als dat nodig is in de winter.'

Grootste Nationale Park

IVN Natuureducatie roept iedereen die iets wil betekenen voor de afnemende biodiversiteit op om te beginnen bij de eigen tuin. Want tel je al die tuinen in Nederland bij elkaar op, dan heb je het grootste Nationale Park van het land. 'Natuurlijk hoef je geen edelheer in je tuin te verwachten, maar er zijn een heleboel kleine beestjes die ontzettend belangrijk zijn voor ons ecosysteem. Het is verbazingwekkend hoeveel leven je op slechts een vierkante meter kan tegenkomen als je de natuur de ruimte geeft.', aldus Maarten Bruns. En vele vierkante meters leveren een heel groot gebied op!

Dit 'grootste nationale park' is natuurlijk ook van enorm belang voor de merel, de vogel die bijzondere aandacht verdient en krijgt in dit jaar 2022. We kunnen

allemaal een steentje bijdragen en hopen dat het lichte herstel van de merel in aantal doorzet. We willen de merel weer vaker horen zingen en gunnen deze prachtige vogel een ereplaats!

Nationale vogeltelling 2022

Bron: SOVON

Ook dit jaar vond in het laatste weekend van januari de nationale vogeltelling plaats. Ruim 170.000 deelnemers telden in totaal 2,4 miljoen vogels. Hieronder de tien meest getelde vogels:

1. Huismus (453.502)
2. Koolmees (307.963)
3. Merel (199.676)
4. Pimpelmees (198.125)
5. Vink (149.501)
6. Kauw (148.363)
7. Houtduif (114.975)
8. Ekster (105.754)
9. Turkse Turtel (103.164)
10. Roodborst (95.076)

Dat onze huismus weer op plaats nummer 1 staat, zal weinig mensen verbazen. Wat wel verbazingwekkend én hoopvol is, is dat de merel een plaatsje is opgeklommen: van plaats nummer 4 naar nummer 3.

TOLNER

BEELD - GELUID - HUISHOUDELIJKE APPARATUUR

Eigen technische dienst

De das rondom Vries

Tekst en foto's Ed Molenaar

In het voorjaar van 2015 vertelde een neefje dat hij 's avonds, op weg naar de sporthal in Diever, met regelmaat een das voor zijn fiets zag oversteken. Mijn belangstelling was gewekt!

Samen gingen we even later op onderzoek naar de plaatst waar de das vandaan moest komen. Na uren posten bij een burcht kwam in de schemering de ontknoping: een koppel jonge vossen. Schitterend om van zo dichtbij deze jongen te zien spelen, maar ja het waren niet de dassen waarop we hoopten. Daarna ben ik een aantal keren terug geweest en met succes. Mijn liefde voor de das was geboren!

Algemeen

De das (melis melis) komt in Nederland al 'sinds mensenheugenis' voor. De oudste bewijzen van dassen in ons land stammen uit de Vroege IJstijd (Vroeg-Neolithicum), zo'n 5800 tot 5500 jaar voor onze jaartelling. Vondsten die daarnaar verwijzen zijn gevonden bij opgravingen in de buurt van Almere. Sinds die tijd is de das voortdurend aanwezig in Nederland. Na het midden van de 19e eeuw kwam daar echter verandering in en zijn de aantallen, net als het

Westerstraat 2 9481 CB Vries 0592-544393 www.slotoptiek.nl

Brillen & Contactlenzen

Ook voor:
Verrekijkers en Loepen
(Horloge)Batterijen/Horlogebandjes
Gehoorapparaten

Aangesloten bij NUVO/ANVC
Gratis parkeren voor de deur!

SLAGER ZIELSTRA MEER DAN VLEES

Nieuwe Rijksweg 13
9481 AN Vries
0592542298

gzielstra@gmail.com
www.slagerzielstra.nl

**WINNAAR DROGE
WORSTEN TEST 2012
DVHN**

verspreidingsgebied drastisch afgenomen. Zo werd er in 1959 bij Westervelde de laatste bewoonde dassenburcht van Drenthe aangetroffen. De burchten stonden nu leeg en de dassen waren verdwenen.

Met uitzondering van de omgeving van Staphorst en de Zuid-Veluwe waren de dassen alleen nog onder de grote rivieren aanwezig. De oorzaak van deze afname van de das lag vooral in de aanpassing van het agrarisch landschap (ruilverkavelingen) en in de jacht en stroperij. Het stoppen van de jacht op de das in 1942 en de latere opkomst van de maisteelt hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het herstel van de populatie.

Het absolute dieptepunt voor de das lag rond 1980. Het aantal dassen in Nederland bedroeg naar schatting zo'n 1500 dieren verspreid over 700 burchten. Rond 1990 is een herstel van de populatie te zien. Deze zette zich voort en sinds de vondst in 2005 van een bewoonde burcht bij Langelo is er het bewijs van de terugkeer van de das in De Kop van Drenthe.

Kenmerken

Van de marterachtigen is de das de grootste. Een volwassen das meet van neus tot staartpunt maximaal 80 cm en weegt tot 16 Kg. In de regel zijn de mannetjes iets zwaarder dan de vrouwtjes.

De das is een nachtdier. Het zichtvermogen is in de regel matig. Hij heeft daarentegen een goed gehoor. Zijn reukvermogen is echter voor de das het allerbelangrijkste zintuig. Feitelijk 'praten' dassen via een geurtaal. Ze zetten daarvoor karakteristieke geuren via hun anale geurklieren af op de burcht, bij belangrijke wissels en territoriumgrenzen. Dit zogenaamde 'stempelen' gebruiken ze ook ter onderlinge begroeting.

Een ander bekend fenomeen is de aanleg van een latrinecomplex op de territoriumgrens.

Voedsel

De das is niet zo heel kieskeurig in zijn voedselkeuze. Het belangrijkste voedsel vormen de regenwormen. Zo'n 50% van hun voedsel bestaat hieruit. Verder eten ze onder andere insecten, larven van engerlingen, kevers, slakken,

Jonge das zoekt voedsel

nestjongen van muizen en konijnen. Daarnaast staat ook plantachtig materiaal op het menu, zoals bessen, eikels, valfruit en mais. Naar de voorkeur binnen de diverse maissoorten heeft de Wageningen University samen met de Zoogdiervereniging, recentelijk onderzoek gedaan. Dit vond plaats zowel in Drenthe als in Limburg. Daarbij werden telkens 10 verschillende mais soorten aangeboden. Het resultaat was opvallend: de dassen toonden vooral en bijna uitsluitend interesse in de vroegrijpe maissoorten.

Leefwijze

De das is een territorium gebonden dier. Daarin bevindt zich de burcht. Deze heeft gewoonlijk meerdere ingangen, 'pijpen' genaamd. Meestal maakt de das in de omgeving zogenaamde 'annexen'. Dit zijn kleine bij-burchten met één tot

Still uit cameraval: das voor burcht onder beuk

enkele pijpen en bedoeld als vluchtplek en/of als tijdelijk verblijf.

In de burcht bevindt zich het nest.

Regelmatig door de das voorzien van schoon nestmateriaal, bestaande uit gras en/of dorre bladeren.

Overdag is dit de

rustplaats en de plek waar in de 2e helft van februari de geboorte van 1 tot 4 jongen plaatsvindt. De jongen komen in de loop van de 2e helft van april voor het eerst naar buiten. In het begin van het nieuwe jaar gaan de jongen, vaak gedwongen door hun ouders, op zoek naar een eigen leefomgeving.

Dassenwerkgroep Kop van Drenthe

Aaldrik Pot, adviseur faunaecologie bij Staatsbosbeheer Drenthe, en Tonnie Sterken, een mensenleven al actief als natuurbeschermer en groot natuurkenner, deden tot 2016 jarenlang onderzoek naar de terugkeer van de das in De Kop van Drenthe. Met de toename van het aantal dassen kwam bij hun de behoefte om meer menskracht bij dit werk in te schakelen. Zo is in het begin van 2016 de dassenwerkgroep Kop van Drenthe ontstaan. Vanaf de start maak ik deel uit van

de groep en houd ik het 'wel en wee' van de dassen rondom Vries in de gaten. Een prachtige activiteit die voor mij het gebied vanaf De Punt tot Assen en van het Noordscheveld tot de A28 omvat.

Hier leven gemiddeld zo'n 25 dassen verdeeld over 15 burchten. Hun aantal is redelijk constant. Vooral in het traditionele cultuurlandschap doen de dassen het goed. Dit laat zich makkelijk verklaren door het voedselaanbod waar de das van

Foto's uit de cameraval

Moederdas met jongen

Dassen op de burcht

Nestmateriaal verzamelen

Vacht verzorgen

leeft. In de monocultuur van intensieve landbouw en veeteelt is weinig voedsel voor ze te vinden. Het voedselaanbod is in belangrijke mate bepalend voor de omvang van hun territorium. Dit verklaart waarschijnlijk ook dat het aantal dassen in de omgeving van Vries de laatste jaren vrij constant is. Is hiermee een punt van verzadiging bereikt? Ik weet het niet. De droge zomers van de laatste jaren lijken ook hierop van invloed te zijn. Kortom we gaan het de komende jaren zien.

Monitoring

Om een beeld te krijgen van de aanwezigheid en het welzijn van de dassen passen wij ook wildcamera's toe en posten we soms bij een burcht. Zo streven we ernaar om ieder jaar een vast en vergelijkbaar meetpunt te hebben. Dat doen we dan ook jaarlijks in Drenthe op een vaste avond in mei door middel van een gezamenlijke telavond. Onze 'dassentelavond' vindt dan bij voorkeur plaats op steeds dezelfde burchten. Soms, heel soms heb je dan geluk en zie je een volwassen das met een of meer jongen. Normaliter komen hier de dassen niet voor het donker naar buiten. Alleen jonge dieren zijn nieuwsgierig en zijn niet altijd zo lang binnen te houden.

Dat zijn de momenten van optimaal genieten en zo rond 22 uur komen we dan weer bij elkaar om onze verhalen in het SBB kantoor met elkaar te delen.

Niet altijd is het de das die zich op deze avond laat zien. Soms zit je alleen maar te mediteren en te luisteren naar het gezang van de vogels. Ook een aanrader! Een andere keer zijn het jonge vossen met hun moeder die zich al ravottend laten zien.

De wildcamera's laten naast beelden van dassen ook andere bosbewoners zien. Ik noem het gemakshalve 'bijvangst'. Misschien dat ik daar later over vertel. **Bedreigingen**

De mens vormt vooral door zijn autoverkeer de grootste levensbedreiging. Het verkeer kost jaarlijks in Drenthe het leven van zo'n 200 dassen. Opvallend is dat lang niet alle slachtoffers op de snelweg vallen. Rond de 50% van het totaal sterft op de provinciale en lokale wegen.<<

ONTLUIKEND GROEN

BLOEM & GROEN STYLING

Brinkstraat 3 - 9481 BJ Vries - Tel. 0592-543056

- Bruidswerk
- Rouwbloemwerk
- Abonnementen
- Potterie
- Snijbloemen en planten

www.ontluikendgroen.nl

Aanvraag voor vergunning voor autorally

In de vergadering van de gemeenteraad van Tynaarlo (8 maart 2022) zijn vragen gesteld over een geplande autorally. Het college van B&W kan een vergunning verlenen. Een rally past, zo bleek uit de toelichting van de burgemeester, in het door de raad vastgestelde Evenementenbeleid. Dat gebeurde in 2015. Daarin worden auto- en motorsport zelfs benoemd. De raadsleden moesten begrijpen dat, als de aanvraag tijdig was ingediend, de vergunning verleend zou zijn indien voldaan was aan de voorwaarden. De aanvraag was laat ingediend vanwege de eerder dit jaar nog geldende coronamaatregelen.

Er was de nodige ophef in Vries en omgeving. Diverse stukken in de plaatselijke pers. Wandelaars vroegen zich af waarom borden geplaatst zijn bij weggedeelten die op zaterdag 12 maart gesloten zouden worden. De toon was: dit kan toch niet vanwege de stikstofproblematiek? Het is broedseizoen! Het is in de buurt van Natura 2000 gebied. Een groot gedeelte van de dag kun je je eigen erf niet op of af. Dat kan toch allemaal niet?

Deze keer ging de rally niet door. Maar zonder verandering van beleid zien wij het ervan komen, dat een aanvraag voor een volgende keer door B&W wordt goedgekeurd. Daarom willen wij ons inspannen om het beleid gewijzigd te krijgen. Alleen al het gegeven dat het beleid dateert uit 2015 zou een reden moeten zijn om het beleid te evalueren.

Grote Stern, foto van Jan Westerhof

De fairtrade cadeauwinkel

wereldwinkel

Voor heel veel leuke kunstnijverheid
Koffie en thee in verschillende soorten
Curry's, Tony Chocolonely, Divine chocola en nog veel meer

Westerstraat 9a
9481 CA Vries
tel: 0657682869

Coop

altijd dichtbij

Openingstijden

maandag t/m vrijdag	08:00 - 20:00
zaterdag	08:00 - 19:00
zondag	12:00 - 17:00

Coop Koetsier Vries & medewerkers
Oude Asserstraat 2

Samen maak je 't verschil **coop**

Katten in de nacht

Waarom je katten 's nachts liever binnen moet houden!

Tekst en foto: Roelof Maring

In de afgelopen decennia hebben wij langs ons weiland, achter ons huis in De Punt, veel bomen en struiken geplant. Met de bedoeling om nieuwe natuur te creëren en veel vogels, insecten en andere beestjes aan te trekken. Inmiddels zijn dit serieuze houtwallen geworden waarin vele vogelsoorten nestelen en voedsel zoeken. Maar ook konijnen, hazen, drie uilensoorten en reeën zoeken er hun toevlucht. En in de winter honderden trekvogels die de bessen komen eten.

In 2020 plaatsten we 's nachts wildcamera's om te zien wat zich er in de nacht afspeelde. Met succes! We filmde egels, muisjes, hazen, kleine marterachtigen, reeën, houtsnippen en een kerkuil. Maar tot onze teleurstelling ook heel erg veel katten die 's nachts rondsluipen! In anderhalf jaar tijd hebben we 's nachts in totaal 23 verschillende katten gefilmd op dit stukje land, die met regelmaat terugkomen. Elke nacht zo'n 3 à 4 verschillende katten.

Katten zijn leuke dieren, maar ze richten erg veel schade aan in de natuur. Ook vormen ze een oneerlijke concurrentie voor onze natuurlijke jagers, die het al moeilijk genoeg hebben. Zij jagen vooral 's nachts en in de vroege ochtend, instinctief op (jonge) vogels, jonge konijnen en haasjes. Ook jagen katten op kleine zoogdieren. Onze eigen 'lieve' kat kwam 's nachts niet buiten, maar bracht in het verleden ook overdag weleens een jong konijntje mee naar huis. Dit alles

Alles onder 1 dak

KASTVISIE
KASTEN OP MAAT

KLUSWIJS

KW WONEN

KLUSWIJS Tynaarlo

Voorheen Formido

KlusWijs Voordelige bouwmarkt • Uitgebreid assortiment • Verfspecialist
KW Wonen Deuren • Zonwering • Vloeren • Raamdecoratie • Woonaccessoires
Kastvisie Inbouwkasten • Schuifdeuren voor kasten • Maatwerkmeubelen

KlusWijs Tynaarlo Onlandweg 5 • 9482 TC Tynaarlo • 0592 - 541 714 • www.kluswijs.nl

✓akkundig ✓vertrouwd ✓voordelig

doen ze, terwijl thuis hun etensbak klaar staat. Meestal laten ze de prooi liggen als deze niet meer beweegt.

We vinden met regelmaat dode vogels. Lijstersoorten zoals de merel, koperwiek, zanglijster en zelfs een kerkuil en een groene specht. Vogels die ook veel op de grond foerageren. We hebben inmiddels veel filmpjes van een kat met een prooi. Het is geen leuk gezicht: een kat met een gillende lijster in zijn bek. Niet altijd hoeft de kat de oorzaak te zijn. Ook roofvogels, die worden verstoord, laten hun prooi weleens achter.

Staatsbosbeheer en de Vogelbescherming becijferen dat huiskatten jaarlijks tussen 40-80 miljoen muizen, vogels, konijnen, eekhoorns en andere kleine zoogdieren doden.

In Yde en De Punt heb ik d.m.v. een artikel in een dorpskrantje de kattenliefhebbers en de directe burens gevraagd om hun katten 's nachts binnen te houden. Gelukkig met succes. Het aantal katten op ons erf is drastisch verminderd. Van de paar katten die nu nog komen en die goed in beeld zijn, probeer ik nog de eigenaren te achterhalen en hun medewerking te vragen. Rondom Vries zal de hierboven geschilderde situatie niet beter zijn. Al die prachtige houtwallen om het dorp heen. Veel meer huizen en veel meer katten die 's nachts buiten jagen.

Nu doe ik ook het verzoek aan de I.V.N.-leden in Vries om hun katten tenminste 's nachts binnen te houden! Voor natuurliefhebbers zal dit vast geen probleem zijn. En vraag dit ook aan uw burens. Dit om het leven van veel vogels en andere dieren te sparen.

Men kan de kat 's avonds binnen lokken door ze met voedsel te conditioneren. Geef de katten consequent op een vast tijdstip in het begin van de avond iets wat ze erg lekker vinden. Verder aan 't begin van de dag een beetje gewoon voer, maar niet te veel. Dit moet dagelijks consequent worden herhaald. De kat zal de eerste tijd blijven 'zeuren' en er weer uit te willen, maar als u doorzet zal uw kat er uiteindelijk eraan gewend zijn, en elke dag tijdig binnen komen voor het lekkere hapje.

Wie belangstelling heeft voor de filmopnamen van de wildcamera, mag de beelden zien. Wie wil reageren op dit artikel, kan mailen naar: roelofmaring@hotmail.nl.<<

Natuurmoment

Kraanvogels

Tekst en foto's Paul van der Veur

Tien jaar geleden was ik met mij beide zoons in de Extremadura, in Spanje, om kraanvogels te zien. Het was te vroeg in het jaar, eind oktober. De kraanvogels waren nog niet gearriveerd. De wens bleef om ze te zien en dat kan veel dichterbij, in de buurt van Diepholz. Zo vertrokken we eind oktober met de kinderen (zonder aanhang) naar Hemsloh, waar we in een authentieke boerderij verbleven.

Aan het eind van de middag meteen naar de dichtstbijzijnde kijkhut in het Rehdener Geestmoor, die al aardig bezet bleek. Ons toen maar opgesteld langs de kant van de weg. Honderden kraanvogels kwamen van de maisvelden, waar ze

foerageren, overvliegen op zoek naar een slaapplek in het hoogveen. Ze trekken de aandacht door een nasaal verdragend schor getrompetter, tijdens hun vlucht in V- formatie of lange lijnen. Indrukwekkend.

De volgende dagen bezoeken we enkele kijkhutten, maar de meeste vogels zitten op de velden waar de mais onlangs geoogst is en waar nog genoeg eetbare

resten achtergebleven zijn. Mooie wandelingen gemaakt door een landschap waar de herfst de nog bebladerde bomen in prachtige kleuren schildert. Een van de allermooiste ervaringen uit mijn leven als vogelaar!

Hoogveen en klimaat

In een van de vele folders over het kraanvogelgebied las ik een interessant artikel, waaraan ook een programma van Vroege vogels aandacht besteedde.

Door vernatten van veengebieden kunnen we de opwarming van de aarde verminderen, omdat er dan minder CO2 vrijkomt. Dit gas in de lucht veroorzaakt zoals we weten watertekorten, hittegolven, stijging van de zeespiegel en ook het uitsterven van plant- en diersoorten. Voor het vasthouden van koolstofverbindingen zoals plantenresten in een veengebied is een hoger waterniveau belangrijk. Dus is het opnieuw vernatten van het veen een belangrijke bijdrage aan het verminderen van het klimaatprobleem. Wereldwijd vormen veengebieden de belangrijkste gebieden van CO2-opslag. 3% van de landoppervlakte van onze aarde bestaat uit veengebieden, die tweemaal zoveel CO2 opslaan dan alle bossen samen op aarde. In Duitsland is men daar vanaf 2015 mee bezig en wordt dat wetenschappelijk gemonitord. Ook in onze eigen omgeving wordt er gewerkt aan vernatting. Dat laat het onderzoek in Vennebroek zien.

Putters op de restanten van Teunisbloem. Foto's van Jan Westerhof

Toen wij in ons huis kwamen wonen, ca 50 jaar geleden, viel het onder 'Beschermd dorpsgezicht'. De huizen om de Brink moesten rietgedekt zijn, voor het authentieke Drentse gevoel. Om ons arme sloebers niet op hoge kosten te jagen, kregen we subsidie van gemeente, provincie en rijk, waar voorwaarden aan verbonden waren die ons weer op kosten joegen.

Verplicht roggestro op de nok bijvoorbeeld, dat al na twee jaar was verweerd en begon te lekken. Pannen of asfaltpapier op de nok waren taboe. Mijn man schreef ooit een merkwaardige brief aan de toenmalige burgemeester in de trant van 'U moet maar eens een nacht bij mijn vrouw in bed komen liggen', want dan kon de burgervader ervaren hoe het voelde om midden in de nacht een plens water op zijn kop te krijgen. Daar werd gelukkig geen gehoor aan gegeven. Toen we de slaapkamerramen met subsidie van Volkshuisvesting van dubbel glas hadden voorzien - authentiek dachten wij met aparte deelraampjes -, ging de controleur van Monumentenzorg volkomen uit zijn dak toen hij het zag, want de houten sponningen waren iets te breed. Daarna vertrok hij op hoge poten naar het gemeentehuis om daar stennis te maken. Hij had altijd wel iets aan te merken en talrijk waren de gevallen waarbij mijn man en hij als vechthanen tegenover elkaar stonden. Hij dreigde dat we alle subsidie moesten terugbetalen en mijn man riep: 'Ik weet het goedgemaakt, ik zet de trekker ervoor en trek de hele boel tegen de vlakte.' En ik stond er bibberig bij.

De drie subsidies voor rieten daken zijn achtereenvolgens vervallen. En riet is ook niet meer wat het geweest is. Ging het vroeger 30 jaar mee, nu moet het eerder vervangen worden. In het verre verleden bouwde men natuurlijk met alles wat in de natuur voorhanden was. Hout als er bomen waren, bij minder hout vakwerk met leem en stro ertussen, anders met plaggen. Het dak bedekte je met spul uit de slootkant, galigaan bijvoorbeeld, of met struikhei. Het kostte niets anders dan arbeidskracht, burens hielpen elkaar en het gaf gemeenschapszin. Had je wat geld dan kocht je riet. Het beste riet kwam uit getijdegebieden en uit de Weerribben. Later kwam het uit Portugal of slechter spul uit Roemenië. Dat was

vaak te vochtig gebundeld, zei de rietdekker, en dan kwam het al enigszins vergaan op je dak.

Ik heb dus een lange relatie met een rieten dak.

Behalve dat het kostbaar is, heeft het ook voordelen, het staat mooi, houdt regen tegen, isoleert en ruikt lekker op zolder. Maar de bovenkant vergaat geleidelijk, vooral aan de regenkant en in de schaduw van bomen en daar groeit dan van alles op. Als de temperatuur stijgt in het voorjaar gaan vogels, vooral merels, erin wroeten op zoek naar larfjes en ander eetbaar spul en dan rollen die groeisels naar beneden. Dan kun je zien dat het mossen en korstmossen zijn, maar ik kwam er nooit achter wat voor soorten het waren.

Nu kwamen er weer stukjes naar beneden, toen de uitschuifladder op het dak werd geschoven, kleine, stevige struikjes van een cm of twee hoog en kussentjes van groene blaadjes met een witte onderkant.

Korstmos van het dak

Duidelijk korstmos, grijs-groene groeisels met staartjes en geschubde bekertjes of trechtertjes, dus één van de bekermossen met de geslachtsnaam *Cladonia*. Uit de rand van de bekertjes priemen

vingertjes die de lucht in met bruine alpinopetjes en sommige staartjes zijn vertakt als mini kandelaars en eindigen ook in bruine mutsjes. Dat moet toch snel te determineren zijn dacht ik, en korstmossen die op riet groeien vind je toch zo. Mooi niet. Google je 'korstmos op rietdak' dan kom je terecht op sites van rietdekkers die alleen maar het mos op je dak willen bestrijden.

Kandelaarachtig vertakt

Het rieten dak van Nicolien

Determineren. De 'Veldgids korstmossen' geeft wat informatie. Korstmossen zijn helemaal geen mossen, maar een samenwerkingsverband tussen schimmelweefsel en algen. Ze hebben heel andere eigenschappen dan mos en een eigen terminologie. Je komt termen tegen als thallus, isidiën, sorediën, soralen en apotheciën. Die worden verklaard met een schematische tekening, maar je hebt geen idee hoe dat er in het echt uitziet en dat zou voor het determineren toch wel handig zijn. Het boek heeft 3 determineer tabellen voor korstmos op steen, op de grond en op schors, maar niet voor riet. Je zou denken dat die bruine mutsjes een belangrijk kenmerk zijn, maar geen woord daarover. Dan maar de determineer-app Obsidentify erbij gehaald. Die noemt een stukje

Grondschubben lijken op zomersneeuw

met alleen bekertjes duinbekermos en een groen-wit kussentje zomersneeuw. Dat zijn soorten uit de duinen. Zomersneeuw heeft inderdaad groene blaadjes met witte onderkanten, waardoor stukken duin soms wit kunnen lijken, maar groeit net als duinbekermos niet in Noord Drenthe en al helemaal niet op een zuur rietdak. Die zijn het dus zeker niet. Je moet oppassen met wat Obsidentify

je voorschotelt.

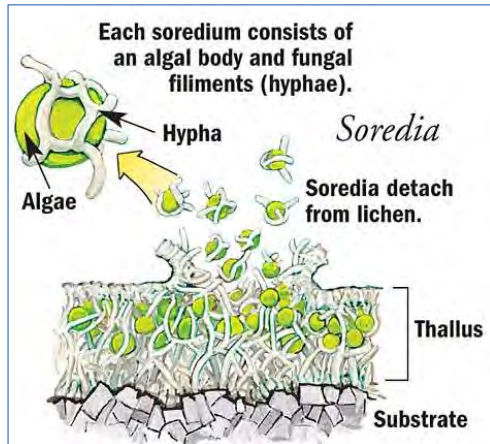
Grotere stukken met bekertjes en staafjes met bruine kopjes, worden om beurten kopjesbekermos, bruin bekermos en rafelig bekermos genoemd. Dat komt meer in de richting.

Ik probeer te determineren met de tabel voor op de grond groeiende korstmossen. Deze wil weten of de bekertjes allemaal onregelmatig en

Korrelig en met blaadjes langs de steel

gescheurd zijn of niet? Ik vind de meeste regelmatig, afgezien van de bruingemutste vingertjes. Verder dus. Dan gaat het om soridiën langs de steel. Zijn die korrelig of fijnmelig? De steel is in elk geval korrelig. Is dat soredieus? Wat zijn sorediën?

Op internet een duidelijke afbeelding: sorediën zijn kleine bolletjes van korstmosweefsel die voor de vegetatieve verspreiding zorgen. De openingen waardoor ze naar buiten komen worden soralen genoemd. Oké, korrelig soredieus dus, daarmee vallen fijn bekermos en kopjesbekermos af want die zijn fijnmelig soredieus en niet korrelig. Verder met de bruine alpinopetjes. Dit blijken vruchtlichamen te zijn,

zogenaamde apotheciën, waarin sporen worden gevormd voor de geslachtelijke voortplanting.

Dus, wie hebben er bruine apotheciën? Dat zijn fijn-, bruin- en rafelig bekermos. Fijn bekermos was al afgevallen, dus blijven de andere twee over. Hier is de Veldgids weer erg onduidelijk. Er wordt niets gezegd over de vingervormige uitstulpingen en op beide foto's zijn geen apotheciën te zien. In het algemeen wordt gezegd dat de bekermos van rafelig bekermos ontploft lijken en diep

'ontplofte bekermos'

ingesneden zijn, maar dat zie ik maar bij een enkele beker. Ook zou rafelig bekermos wat kraakbenig zijn. Mijn mos heeft stevige stengeltjes dus dat zou dan in die richting wijzen.

De site 'Bekermos herkennen' lijkt uitkomst te bieden. Geeft een goed overzicht met mooie foto's en noemt zelfs een hele reeks bekermossen met bruine apotheciën. Daar

staat rafelig bekermos wel bij maar bruin bekermos niet, terwijl de verspreidingsatlas foto's laat zien van bruin bekermos met bruine apotheciën die

Brink 10, 9481 BE Vries
info@brink10.nl
www.brink10.nl

**AUTOBEDRIJF
HAZENBERG B.V.**

REPARATIE/ONDERHOUD, AIRCOSERVICE,
 VERKOOP NIEUW/GEbruikt, TANKSTATION AVIA, WASBOXEN,
 PECHHULP/TRANSPORT/BERGING, AUTOSCHADE

Oude Asserstraat 32, Oude Asserstraat 19, Asserstraat 1
 9481 BL Vries K.v.K.: 04035343000
 Tel. : (0592) 54 12 12 www.autobedrijf-hazenberg.nl
 Fax : (0592) 54 40 56 info@autobedrijf-hazenberg.nl

er net zo uitzien als die van mijn mosje en van rafelig bekermos, ook op opgestoken vingers op de rand van de bekens.

Het begint me te duizelen, vooral omdat deze site meldt dat beide soorten geen soreliën hebben en daar had ik ze nu net op uitgeschift. Die korrels zijn blijkbaar geen soreliën maar schubjes en blaadjes. Die zijn belangrijk voor de determinatie, maar het onderscheid tussen die twee is ook weer niet duidelijk. Wel is het heel belangrijk om op de grondschubben te letten. En dan staat daar zomaar dat de grondschubben van rafelig bekermos op zomersneeuw lijken, bingo, daar kom ik verder mee. Die kussentjes met groen-witte blaadjes zijn blijkbaar de grondschubben van het korstmos en inderdaad, als je er op let zie je dat dergelijke kussentjes aan de basis van bekens staan. Ergo: mijn korstmos is rafelig bekermos.

Voor bevestiging zet ik de foto's op de facebook groep 'Mossen & Korstmossen' en vraag of het inderdaad rafelig bekermos, *Cladonia ramulosa*, kan zijn. Opnieuw oppassen geblazen, want een bereidwillig doch onkundig persoon noemt in de trant van 'roep U maar' de naam van een bekermossoort die maar eenmaal is waargenomen in Zuid Limburg. Maar een echte deskundige denkt ook dat het

rafelig bekermos is en noemt als kenmerk dat de apotheciën doorzichtig worden als ze nat zijn. Om dat te testen leg ik een stukje met apotheciën in water. De apotheciën worden lichter en glibberig, maar niet echt doorzichtig. Nog eens de Veldgids gecheckt. Die meldt dat het tussen de schubben doorzichtig wordt. Inderdaad wordt vooral één stengeltje echt doorzichtig. Is dat niet grappig?

De conclusie is dus dat het allemaal

verschijningsvormen zijn van rafelig bekermos, *Cladonia ramulosa*, die mijn rieten dak bedekken.

Als het U bij het lezen van dit stukje ook is gaan duizelen, dan is mijn doel bereikt om duidelijk te maken dat korstmos determineren niet heel simpel is en ik spreek vooral mijn bewondering uit voor onze voorouders die het zonder internet en zonder foto's met vergeelde boekjes uit bibliotheken moesten doen.<<

Illustraties van Kim Veenman

'Het gaat mij uiteindelijk om de natuur'

Een interview met Kim Veenman

Tekst: Heim Meijerink

Natuurlijk, we hebben Erik van Ommen in onze gelederen, maar Kim Veenman kan er ook wat van: fantastische illustraties van planten en vooral dieren. Gepubliceerd in een groot aantal tijdschriften en websites, en nu ook in prachtige educatieve prentenboeken.

Even voorstellen:

Kim Veenman, 34 jaar, geboren en getogen in Norg. Nu woonachtig in Vries, getrouwd met Tom, dochtertje van 3 jaar. Studeerde aan de RUG in het Biologisch Centrum te Haren, richting diergedrag. Master: wetenschapscommunicatie. Noemt zichzelf nu: auteur/illustrator.

Na de studie

Kim liep een half jaar stage op een school en haalde zo haar 2e graads bevoegdheid biologie. Een andere stage betrof ons eigen IVN-regio Noord, waar ze meewerkte aan het ontwikkelen van lespakketten, bijvoorbeeld over het leven in water.

Na de studie werkte ze een jaartje bij de Friese Milieufederatie, ontwikkelde daar duurzaamheidsprojecten.

'Toen zag ik in een supermarkt het natuurmagazine Roots, en ik wist direct: daar wil ik in schrijven, dat is echt iets voor mij.' Zo begon het in 2013, artikelen in tijdschriften als Roots, Kijk, National Geographic Junior, en vele andere. Niet alleen voor de jeugd, Kim heeft bijvoorbeeld veel gepubliceerd in Noorderland, ook columns.

Tekenen

Die teksten over de natuur vragen om illustraties. Toen Kim een keer een tekening moest tekenen, hapte de hoofdredacteur direct. Kim in haar element. Ze tekende al sinds haar kinderjaren, nooit les gehad, helemaal autodidact. Als je de kwaliteit van haar tekeningen en aquarellen ziet, kun je dat bijna niet geloven. Vanaf nu ging het dus heel vaak om een korte informatieve tekst met een verklarende tekening. 'En toen ik met een app leerde tekenen op een I-pad, werd het echt professioneel. Ik kreeg nu ook steeds meer illustratie-opdrachten.' Ze had bijvoorbeeld een eigen rubriek in Buitenleven Magazine, waarin ze elke aflevering een ander insect tekende en van interessante weetjes voorzag.

Prentenboeken

Ja, dit alles moest wel samenvloeien in een prentenboek! Ga maar na: bioloog met wetenschapscommunicatie, veel educatieve activiteiten, fantastische illustraties, de natuur als passie. Kim trok de stoute schoenen aan, schreef naar de deftige uitgeverij Lemniscaat met een paar suggesties. Ze viel met haar neus in de boter. 'Ik werd dezelfde avond nog teruggebeld en het klikte meteen. Lemniscaat wilde graag non-fictie prentenboeken uitgeven, dus de afspraken

waren gauw gemaakt.' Haar eerste kinderboek (vanaf 4 jaar) verscheen in 2021: Ik Vlieg! Als in een droom vlieg je met de dieren mee over die prachtige natuur.

Een volgend boek is ook al klaar, het verschijnt 19 april: Dit is... Natuur (ook vanaf 4 jaar). Geen verhaallijn meer, rechttoe-rechtaan natuur-info voor kinderen, met prachtige illustraties. Als auteur staat op het kaft: Kim Merel. 'Ja, er was wat verwarring met een andere Kim, dat stond mij niet aan, en Merel is mijn echte tweede voornaam. Een vogel, ook mooi.'

Toekomstplannen

Kim werkt samen met een studiegenoot, Maartje Kouwen, aan een nieuw boek. Het moet verschijnen voor de

Kinderboekenweek in oktober (thema: Gigagroen). Het gaat heten Wildzoekers in het bos, is bestemd voor kinderen en hun (groot)ouders, en behelst een hele serie doe-dingen in de natuur. Interessant voor iedere IVN-afdeling. Dat geldt ook voor de kindereditie van Maak je eigen jungle, waarvoor Kim de illustraties maakt. In dit boek, dat ook voor de Kinderboekenweek verschijnt, gaat het om allemaal tips hoe je de dieren in je eigen tuin een handje helpt.

Kim Veenman heeft nog veel plannen in de la. Tot dusver beperkt ze zich tot non-fictie. 'Een mooi verzonnen verhaal, echte fictie, heeft ook wel iets, maar dat is andere koek...'

En nog iets: 'Ik droom ervan, om anderen te leren tekenen, zoals ik het mezelf geleerd heb.'

Kim wil niet achterblijven bij 'onze' Erik van Ommen, die ze overigens erg bewondert. Ze zal ook voor iedere Kornoelje een mooie pagina aanleveren. De eerste staat op bladzijde 30. Dankjewel.<<

Van rotsduif naar stadsduif

Tekst: Heim Meijerink

Jaren geleden was ik met vakantie op een van de Canarische eilanden. Op welk eiland we toen waren, weet ik niet meer, maar ik weet nog precies dat er iets eigenaardigs gebeurde.

In de ochtend kwamen er duiven over, enorme zwermen duiven, honderden duiven. Ze vlogen allemaal met behoorlijke snelheid in dezelfde richting. Als doorgewinterde duivenmelker dacht ik aan een lossing van postduiven, een trainingsvlucht of zo. Maar wat gebeurde er tegen de avond? Diezelfde koppels duiven vlogen weer over, maar nu in tegenovergestelde richting. En de volgende dagen gebeurde precies hetzelfde: duiven die in de ochtend de ene kant op vlogen, keerden in de namiddag terug. Waar gingen ze naar toe?

Rotskusten

Ze vlogen terug naar hun nesten. Ik begreep aanvankelijk niet wat voor duiven dat waren. Achteraf denk ik: het waren wilde duiven, rotsduiven! Die leven daar, op de Canarische eilanden, en ook in Noord-Afrika en overal rond de Middellandse Zee. Tegenwoordig komen ze zelfs voor aan de rotskusten van Engeland en Ierland. Ze nestelen in rotswanden en steile kliffen, in spleten en gaten. Ze zoeken voedsel op andere plaatsen, iedere dag moeten ze dus naar andere plekken vliegen om daar te eten en vervolgens keren ze terug naar hun nest. Daar overnachten ze. Rotsduiven kunnen dat dus: van verschillende locaties hun nest terugvinden, ze moeten wel. Ze foerageren in het binnenland en bestrijken zo een enorm groot territorium.

Voorvader

Het is dus niet zo gek dat de rotsduif (*Columba livia*) de voorvader is van de postduif. En trouwens ook van alle tamme duiven, van alle soorten sierduiven en ook van alle stadsduiven over de hele wereld!

Onze postduif werd in de 19e eeuw door de Belgen gefokt, maar niet rechtstreeks uit die wilde rotsduif. Dat had misschien wel gekund, maar de Belgen maakten allerlei kruisingen van diverse tamme duiven, sierduiven. Opvallend is dat die moderne postduif sprekend lijkt op de rotsduif. Een gewone blauwbander lijkt het, maar wel met dat speciale vermogen om vanuit

willekeurige plaatsen de weg terug naar huis te kunnen vinden. Het kunstje dat de postduif uniek maakt.

Met die duiven op dat Canarische eiland was nog iets bijzonders aan de hand. Als het inderdaad rotsduiven waren, dan hadden ze allemaal dezelfde blauwe kleur moeten hebben. Maar dat was niet zo. Er zaten ook bonte duiven tussen, en donkere en zelfs een paar rode. Dus toch geen rotsduiven? Later las ik dat de rotsduif tegenwoordig vermengd is met verwilderde postduiven en stadsduiven. Het waren wel degelijk navigerende koppels rotsduiven.

Huisdieren

Rotsduiven zijn al in de oudheid gedomesticeerd. Ze werden in veel regio's over de hele wereld gebruikt voor het overbrengen van boodschappen, maar ook gehouden voor heel andere doeleinden: mest, vlees. Er werd veel mee gefokt en

Rotsduiven

Stadsduiven

gekruist, zodoende ontstonden talloze varianten, met praktische mogelijkheden of gewoon voor de sier. In de 19e eeuw werd de moderne postduif gefokt, waarmee de duivensport ontstond. Die duiven zijn nog massaal ingezet in de beide wereldoorlogen.

Stadsduiven zijn de verwilderde versie van diverse tamme duivensoorten, vooral van de postduif. Met die stadsduif zijn we dus bijna weer terug bij de rotsduif. Je vindt ze in enorme aantallen in alle stedelijke gebieden van de wereld, waar ze veelal als een plaag worden ervaren.

Ratten

Nee, die stadsduiven staan er niet goed op bij het grote publiek. Het zijn er te veel, ze bevuilen de hele stad, het zijn eigenlijk vliegende ratten. Ondanks het

feit, dat keer op keer is vastgesteld (bijvoorbeeld door het RIVM) dat die dieren geen ziekte op mensen overbrengen, is de vrees voor ziektes nog alom aanwezig. In veel steden heeft men geprobeerd de populatie terug te brengen. Het voeren werd streng verboden, men trachtte de dieren te vangen in netten, men wilde ze onderbrengen in hokken, om zo de voortplanting te verhinderen. Allemaal mislukt, zolang de duiven kunnen profiteren van onze welvaart en netjes alle restjes opvreten, zolang ze op alle mogelijke en onmogelijke plaatsen hun nesten maken en jongen grootbrengen, zolang zullen ze domineren in het stadsbeeld.

Gebouwen

Zijn die stadsduiven eigenlijk wel wilde duiven, zoals houtduiven en Turkse tortels? Niet echt. Het zijn dus half wilde stadsdieren, het moeten hebben van het samenleven met ons mensen. Onze hoge gebouwen zijn heel geschikt voor hun nesten. Zoals die verre voorvader nestelt in steile kliffen, zo maakt de stadsduif zijn slordige nesten op uitsteeksels en inhammen van de steile wanden van beton en glas. Maar die stadsduif vliegt niet ver om te foerageren, het afval van onze welvaart ligt voor het oppikken. Zouden ze nog wel dat vermogen hebben om terug naar huis te vliegen? Wat gaat er gebeuren als je ze zou vangen en op 20 kilometer zou loslaten? Geen idee.<<

Oranjetipje

Klein geaderd witje

Jan Westerhof maakte deze foto's op een mooie februaridag in het Boersterbos.

Penseelschetsen van een fuut in zomerkleed
Erik van Ommen

Jaarverslag Vogelwerkgroep 2021

Tekst Anne Hielke v.d. Meulen

Foto's: Jakob Keun

In 2021 zijn de vogeltellingen allemaal doorgegaan (individueel of met twee personen) en tussen de lockdowns door zijn er ook nog wat vogelexcursies georganiseerd. Hier volgt een selectie van de uitgevoerde vogeltellingen.

Kleine zwaan

Ganzen en Zwanen (maandelijks winter + herfst)

Vooraf in februari werd het nog serieus winter. Veel vogels trekken dan weg, maar ganzen en zwanen zoeken onze streken dan juist op. In het gebied Vries-Zeijen-Donderen vielen er in februari dan ook aardig wat zwanen te tellen: 11 Knobbelswanen, 77 Wilde Zwanen en 20 Kleine Zwanen. Dit was ook meteen een

aanzienlijk deel van het totale aantal Kleine Zwanen in Drenthe. De Wilde Zwaan zie je in de winter duidelijk meer in onze provincie.

MAS (Meetnet Agrarische Soorten)

In het voorjaar werden 9 telpunten geteld in het agrarisch gebied tussen Vries, Zeijen, Donderen en Yde. Mooi is het dat na jaren van afwezigheid de Grutto weer eens werd waargenomen langs de Hoojdijk tussen Vries en Zeijen, in de periode die geldt als broedtijd. Wel is het de vraag of het hier echt om een broedgeval ging. Ook konden er weer Wulpen worden genoteerd (in het voorgaande jaar niet binnen de telcirkels). Echter opnieuw geen Tureluur. Leuke overige waarnemingen waren een Oeverloper en 5 Tapuiten (trekvogels). Selectie van soorten (mogelijke broedvogels): Veldleeuwerik 7, Kievit 7, Wulp 2, Grutto 1, Graspieper 11, Gele Kwikstaart 14, Witte Kwikstaart 5, Boerenzwaluw

Tapuit man

10, Holenduif 1, Wilde Eend 5, Krakeend 2, Kuifeend 3, Grasmus 11, Bosrietzanger 1, Roodborsttapuit 7, Gekraagde Roodstaart 4, Putter 2, Kneu 3, Geelgors 11.

MUS (Meetnet Urbane Soorten)

Zie het artikel in Kornoelje 77 van najaar 2021 over MUS in de bebouwde kom van Vries.

Tapuit vrouw

BMP De Holten (Broedvogel Monitoring Project)

Sinds 2004 worden in de Holten, aan de westzijde van Vries, de broedvogels geteld. In 2021 hadden we een koud en nat voorjaar. Zowel het totale aantal territoria (318) als het aantal soorten met broedindicatie (38) was dit jaar aan de lage kant.

Vurgoudhaan

De Roodborst (33 territoria) heeft het onverminderd goed gedaan en is dit jaar de nummer 1 van het gebied. Gevolgd door de Zwartkop (31) en op een gedeelte 3e plaats Winterkoning en Merel (26). Daarna komt de Tjiftjaf (22), die alleen in 2018 ook zo laag zat.

Nieuwe maxima zijn er voor Grote

Bonte Specht (8) en Vurgoudhaan (3), welke de Goudhaan (0) lijkt te hebben vervangen. Mooi is dat de Kleine Bonte Specht (1) er wederom bijzit en de Matkop (1) blijkt nog steeds aanwezig in deelgebied De Fledders.

Veel soorten werden gemist, zoals Goudvink, Appelvink, Goudhaan, Staartmees, Bosuil, Groene Specht, Bonte Vliegenvanger, Holenduif.

Ook de Geelgors (7) zit dit jaar aan de lage kant. Maar dat geldt dan weer niet voor soorten als Boomkruiper (14), Boomklever (4), Grauwe Vliegenvanger (3), Gekraagde Roodstaart (4), Houtduif (12).

Huiszwaluwen atlasblok 12-34 (Oudemolen e.o.)

In juli zijn de nesten van Huiszwaluwen in het atlasblok omgeving Oudemolen weer geïnventariseerd. Er werden slechts 70 nesten geteld (85 het jaar daarvoor). Verspreid over Oudemolen zaten de meeste nesten (26) en de grootste kolonie

zat in Heidenheim (21). In Taarlo een toename van 3 naar 6 nesten en in Zeegse helaas niets meer. Aan de Meester Croneweg en aan het Kleuvingsveld zijn door bewoners kunstnesten geplaatst, waar door Huiszwaluwen dankbaar gebruik van wordt gemaakt.

Vogelexcursies

> 7 juli: Fochteloërveen-west (deelnemers 3)

Een mooie fietstocht, maar met de vogelwaarnemingen ging het wat moeizaam. In een flits een Grote Gele Kwikstaart gezien (bij een stuw) en de karakteristieke zang van de Wielewaal werd gehoord. Verder werden 2 Bruine Kiekendieven gezien en in de verte even een Boomvalk. Natuurlijk talloze Roodborsttapuiten en

Veldleeuweriken, maar vooral veel Grasmussen, Geelgorzen en Rietgorzen.

> 8 september: Polders t.n.v. Zuidlaardermeer (deelnemers 4)

Een mooie zomerse dag, waarbij we begonnen in de Kropswolderbuitenpolder. Hier zagen we minstens 30 Witwangsterns (incl. jongen). Wat een uniek gebied binnen Nederland! Verder o.a. enkele Bruine Kiekendieven, ca. 10 Watersnippen en vooral veel eenden. Daarna door naar de

Westerbroekstermadepolder. Hier was een groep van minstens 20 Reuzensterns te zien (alleen met telescoop zichtbaar), daarna nog een Havik in zweefvlucht en een Geoorde Fuut in winterkleed.

> 27 oktober: Leekstermeer oost e.o. (deelnemers 3)

Helaas slecht zicht over het Leekstermeer door het hoge riet, maar dat belette ons niet dat we een Zeearend zagen, jagend op vis in het meer. Het was sowieso een betere dag voor roofvogels dan voor watervogels met verder o.a. een Blauwe Kiekendief, 2 Bruine Kiekendieven en een Torenvalk.

Bruine kiekendief vrouw

Bruine kiekendief man

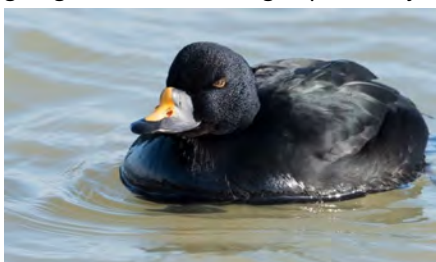
> 16 december: Fochteloërveen-oost (deelnemers 4) Uitgerekend deze dag kampten we met hardnekkige mist, waardoor op het Esmeer amper een eend te zien was. In het bos was echter wel van alles te horen en soms ook te zien: o.a. Matkoppen, Glanskoppen, Kuifmezen, Sijs, groepen Barmsijzen en Kruisbekken.

Bijzondere vogels in Drenthe

Na 2 jaar de Zomertortel in Vries, hoopte ik op een vervolg. Echter helaas, niets gehoord. Ik ga ervan uit dat ie er afgelopen jaar dan ook echt niet was. Wel is er op 11 juni een Draaihals (vrij zeldzame specht) aan de rand van Vries waargenomen (www.waarneming.nl). In de nieuwsbrief van de Werkgroep Avifauna Drenthe van december 2021 staat weer een overzicht met vele bijzondere waarnemingen van afgelopen jaar in Drenthe. Zo zaten er van 31 oktober tot 2 november 2 Zwarte Zee-eenden op het zandgat bij Zeijen. Later doken deze nog op in het Leekstermeer. Op 21 november werd op het Leekstermeer ook een Parelduiker gezien. Op 12 mei zat er een Flamingo in de Onlanden. De Cetti's Zanger is bezig met een opmars vanuit zuidwest-Nederland en het lijkt een kwestie van tijd dat deze ook in Drenthe geregeld te horen is. Afgelopen voorjaar zat er een Cetti's Zanger te zingen op

Draaihals

Zwarte zee-eend

Diependal in midden-Drenthe. De Steltkluut is inmiddels na de provincie Groningen ook in Noord-Drenthe gevestigd als broedvogel. Tusschenwater was in trek bij allerhande steltlopers, waaronder op 25 september de zeldzame Gestreepte Strandloper. Van 30 juli t/m 3 augustus werden maximaal

37 Lachsterns gezien nabij Gieterveen. Verder werden onder meer waargenomen de Zwarte Ibis, Grijs Wouw, een overvliegende Keizerarend, Lammergier en Vale Gieren, steeds meer Waterspreeuwen, een zingende Struikrietzanger, Withalsvliegenvanger en Krekeltzangers, te veel om op te noemen. Het volledige artikel is te vinden op de website www.avifaunadrenthe.nl. <<

Activiteitenprogramma 2022

Maart

Dinsdag 15 maart 2022

Algemene ledenvergadering IVN Vries.

Aanvang: 19.30 uur.

Locatie: dorps huis 'De Pan', Vries.

Na de pauze geeft Kees Andriesse een lezing over het landgoed 'Bosch en Vaart'. Met een prachtige presentatie vertelt hij over de geschiedenis, de ontwikkeling en het beheer van het landgoed. Wat de laatste 10-tallen jaren is gepresteerd is geweldig. Het park is grotendeels toegankelijk voor publiek, dus iedereen kan ervan genieten.

April

Dinsdag 12 april 2022

Lezing: de vogels in het Lauwersmeer

door Minte Mulder, vogelkundige IVN Roden.

Tijd: 20.00-22.00 uur.

Locatie: dorps huis 'De Pan' in Vries.

Na de afsluiting van het Lauwersmeer ontwikkelde zich daar een natuurgebied zoals er in Nederland maar weinig zijn. Uitgestrekte rietvelden, afgewisseld met open water en bossen geven een bijzondere natuurbeleving. De aantallen en soorten vogels zijn uitzonderlijk. De visarend en de zeearend zijn een normaal verschijnsel geworden. Alle mogelijkheden om van de natuur te genieten zijn aanwezig: uitkijkpunten, vogelkijkhutten en vooral de rust.

Op 7 mei wordt o.l.v. Minte een excursie naar het gebied gehouden (zie bij mei).

Zaterdag 23 april 2022

Plantenruilbeurs bij Kor en Annemarie Esakkers 2, Vries (ingang aan de Esval).

Van 10.00 tot 12.00 uur kan iedereen, ook niet-leden, planten brengen en meenemen. De koffie en thee staan klaar. Welkom allemaal

Mei

Zaterdag 7 mei 2022

Excursie naar Lauwersmeer

o.l.v. Minte Mulder en Ton Schoenmaker, IVN Roden.

Tijd: 9.30-16.00 uur. Start bij de Willem Lodewijk Nassau kazerne, Strandweg 21, 9974 SM Zoutkamp. Voor carpoolen:

8.15 uur op de brink in Vries.

Aanmelden: kormulder@kpnmail.nl

We gaan alle belangrijke vogelhutten rond het Lauwersmeer bezoeken. In deze periode, als de zomergasten weer terug zijn is het heel normaal om 60 tot 80 soorten te zien. Tijdens de excursie zullen Minte en Ton uitleg geven over de soorten met hun al dan niet alledaagse bijzonderheden, zoals zang, baltsgedrag (kemphanen) en territorium.

Omstreeks 12.30 uur lunchen we bij de haven met een lekker visje(?), of eigen lunchpakket. Ook voor koffie/thee

tijdens de excursie moet iedereen zelf zorgen.

Zondag 22 mei 2022

Voorjaarswandeling op en rond het Noordsche Veld.

Tijd: 10.00-12.00 uur. Start bij het nieuwe bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer 'De Natuurplaats', Donderseweg 22, Norg.
De wandeling wordt begeleid door Peter van Wijk (SBB). Onder het genot van een kopje koffie/thee zal hij eerst iets vertellen over de (cultuur)historie en het beheer van het gebied. Tijdens de wandeling laat hij ons kennis maken met wat er groeit en bloeit. Rond deze tijd is de natuur op z'n mooist. Na de wandeling rond 12.00 uur kan men een kop soep, of iets anders lekkers nuttigen.
Aanmelden bij Kor Mulder, kormulder@kpnmail.nl of tel. 0592 544139

Juni/juli

Mogelijk organiseren we in deze periode een 'Composteer cursus'.

Via de email en onze website wordt u op de hoogte gehouden.

Oktober

Dinsdag 11 oktober

Lezing: Vogels in de tuin

door Peter Klomp, IVN en KNNV Assen.

Tijd: 20.00-22.00 uur.

NB | Voor de lezingen wordt een vrijwillige bijdrage van € 2,- gevraagd. Het adres van Dorpshuis 'De Pan' is Nieuwe Rijksweg 4 in Vries.

Locatie: dorps huis 'De Pan' in Vries.
In zijn lezing passeren een 40-tal vogels de revue in beeld en geluid. Dit alles gekoppeld aan een aantal algemene principes die van belang zijn voor het inrichten van een vogel vriendelijke tuin.
Peter is een echte vogelkenner, dus we verwachten een mooie en leerzame avond.

November

Dinsdag 22 november

Lezing: Een kunstenaar op reis naar Spitsbergen

door Erik van Ommen, kunstschilder.

Tijd: 20.00-22.00 uur.

Locatie: dorps huis 'De Pan' in Vries.
In 2017 verbleef Erik met zijn vrouw Wilma een week in het wetenschapsdorp Ny Alesund op Spitsbergen. Vervolgens voeren ze met een expeditiechip naar het poolijs, op zoek naar de ijsbeer. Van deze reis maakten ze het boek 'Spitsbergen – logboek van een kunstenaar'.
Voor de pauze laat de kunstenaar aan de hand van video's en prachtige afbeeldingen zien hoe hij verschillende technieken beoefent. Na de pauze zien we hoe hij in het hoge noorden heeft gewerkt en hoe zij hun verblijf op Spitsbergen hebben ervaren.

Colofon IVN Vries

Bestuur

Voorzitter

(Algemene zaken, PR en ledenwerving)

Peter Kwast
E: p.l.kwast@hotmail.nl
T: 06 1501 7095

Secretaris

Kees Langeveld
Houtwallen 17, 9481 ER Vries
E: secretariaat.ivnvries@gmail.com
T: 0592 543 951

Penningmeester

René Bosch
E: penningmeester@ivnvries.nl
T: 0592 54 26 76
Bankrek.nr: NL19RABO0366 5693 09

Bestuursleden

Sipke Sikkes (plv.voorzitter)
E: sikkesvanelk@hetnet.nl
T: 0592 543497

Redactie Kornoelje

Heim Meijerink
E: hpmeyjerink@hetnet.nl
Ina Maring
E: maringvanderveen@gmail.com
Joke Rosier (vormgeving)
E: rosierjoke@gmail.com
T: 06-20245425

Websitebeheerder

Anne Hielke van der Meulen
E: a.h.vd.meulen@gmail.com
T: 0592 315 924

Website

www.ivn.nl/vries

Werkgroepen

1. De Vlindertuin

Wil Folkers
E: alkasa@home.nl
T: 0592 542 732

2. Vogels

Anne Hielke van der Meulen;
E: a.h.vd.meulen@gmail.com
T: 0592 315 924

3. Jeugdactiviteiten

vacature

4. Bomen, ruimtelijke ordening en milieu

Tineke van den Berg
E: van.den.berg@home.nl

5. Steenuilenwerkgroep

Ronand Valstar;
E: kolenva@ziggo.nl
T: 06-20150223

6. Stichting De Vriezer Holten

(v/h De Fledders)
Eelke Riemersma; T: 0592 543 818
E: eelke.riemersma@kpnplanet.nl

Activiteitencommissie

Kor Mulder
E: kormulder@kpnmail.nl
Sipke Sikkes
E: sikkesvanelk@hetnet.nl

Schoolprojecten

De Vijverstee, OBS: Welterberg
De Holtenhoek, CBS: Holtveen
Sipke Sikkes
E: sikkesvanelk@hetnet.nl